

Udskriftsdato: 10. januar 2026

KEN nr 9908 af 14/11/2014 (Gældende)

Ankestyrelsens principafgørelse 68-14 om førtidspension - ung person - udviklingshæmmet - åbenbart formålsløst - tilkendelsestidspunkt

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 2013-3720-59502

Ankestyrelsens principafgørelse 68-14 om førtidspension - ung person - udviklingshæmmet - åbenbart formålsløst - tilkendelsestidspunkt

Resumé:

Principafgørelsen fastslår

Betingelser for førtidspension til unge med udviklingshæmning

Efter reglerne, der trådte i kraft 1. januar 2013 (førtidspensionsreformen), kan borgere fra 18 til 39 år få førtidspension, hvis det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at personer, der er så syge eller har så betydelige funktionsnedsættelser, at det er helt åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle arbejdsevnen, stadig skal kunne tilkendes førtidspension. Det kan f.eks. være borgere med en betydelig nedsat funktionsevne som følge af udviklingshæmning.

Det afhænger af en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om det er åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle arbejdsevnen.

I en sag, hvor borgeren var mentalt retarderet i lettere grad og havde en adfærdsforstyrrelse inden for autismspektret, vurderede Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg efter en konkret vurdering, at det var helt åbenbart, at borgerens arbejdsevne var væsentligt og varigt nedsat i et sådant omfang, at borgeren ikke kunne blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde, herunder i et fleksjob.

Udvalget vurderede, at det ville være formålsløst at iværksætte foranstaltninger for at forsøge at afklare eller udvikle borgerens arbejdsevne.

Det var udvalgets vurdering, at borgeren ikke på længere sigt ville kunne klare et fleksjob. Muligheden for at give fleksjob til personer, der aktuelt har en meget begrænset arbejdsevne, hvis der er mulighed for, at deres arbejdsevne inden for en rimelig periode kan udvikles, kunne derfor ikke anvendes.

Udvalget vurderede ikke, at der var en velbegrundet og realistisk mulighed for, at borgerens arbejdsevne kunne udvikles inden for en rimelig periode, således at hun kunne øge sin arbejdsindsats på et senere tidspunkt.

Udvalget lagde vægt på, at borgeren gennem sin barndom havde været grundigt udredt på grund af sin udviklingshæmning. Der blev lagt vægt på oplysning om, at borgeren læste på 1. klasses niveau, og at borgerens regnefærdigheder svarede til 3. klasses niveau. Der blev desuden lagt vægt på, at en psykologisk undersøgelse viste, at borgeren havde en IQ på 68, samt at borgerens indlæringsevne var sparsom, idet borgeren havde svært ved at bevare fokus og koncentration. Det fremgik desuden af den psykologiske undersøgelse, at borgeren på ingen måde havde de intellektuelle ressourcer eller færdigheder, der krævedes i et almindeligt uddannelsessystem eller på arbejdsmarkedet, samt at borgeren derfor ville have behov for hjælp gennem sin tilværelse for at få den til at fungere.

Der blev herudover lagt vægt på, at borgeren ifølge en psykiatrisk speciallægeerklæring tillige led af adfærdsforstyrrelse inden for autismspektret. Borgeren havde endvidere både OCD og ADHD-lignende symptomer, som prægede borgeren i meget svær grad med konstant tvangsmæssig opmærksomhed på alle

i hendes nærhed, og med samtidig opmærksomhedsforstyrrelse med konstant pillen og nussen. Det fremgik desuden af den psykiatriske speciallægeerklæring, at der ikke var mulighed for medicinsk behandling, og at borgerens funktionsevne i al almindelighed var meget nedsat. Pågældendes restfunktionsevne ville lige kunne bruges til at klare de daglige fornødenheder, når pågældende skulle flytte i egen bolig under beskyttede forhold.

Udvalget fandt på den baggrund, at borgeren havde ret til førtidspension med virkning fra den 1. i måneden efter det fyldte 18. år. Udvalget lagde vægt på, at det var helt åbenbart, at borgeren skulle have tilkendt pension ved sit fyldte 18. år, og at kommunen havde de nødvendige oplysninger for en afgørelse.

Udvalget anså det for en væsentlig fejl, at kommunen havde undladt at rejse sag og træffe afgørelse om førtidspension forud for borgerens 18. år. Udvalget lagde herved vægt på, at der forelå de nødvendige lægelige oplysninger inden 18 års dagen, samt at den psykiatriske speciallægeerklæring blev indhentet efter ønske fra forældrene. Kommunen kunne, hvis den havde påbegyndt sagen i tide, have indhentet erklæringen tidligere.

Kommunen burde derfor have påbegyndt behandlingen af sag om førtidspension, så afgørelsen kunne være truffet, og udbetalingen af pension kunne ske med virkning fra det fyldte 18. år.

Udvalget bemærkede, at det forhold, at borgeren var startet på et 3-årigt STU-forløb (Særligt Tilrettelagt Uddannelse) på et Center for Voksen Undervisning, ikke i sig selv var tilstrækkeligt til at give afslag på førtidspension. Udvalget lagde herved vægt på, at et STU-forløb tilrettelægges individuelt efter den enkelte elevs færdigheder og udvikling og kun er for de unge, der ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse, selv om der ydes specialpædagogisk støtte til de unge. Efter lovgivningen har unge med særlige behov krav på at få en 3-årig ungdomsuddannelse, efter at de har afsluttet grundskolen.

Lov:

Lov om førtidspension - lovbekendtgørelse nr. 1137 af 20. oktober 2014 - § 16, § 17, stk. 2, § 18, stk. 1, § 20 stk. 1 og stk. 2.

Afgørelse:

1. Baggrund for at behandle sagen

Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg har behandlet sagen principielt til belysning af praksis for tilkendelse af førtidspension til unge borgere, som har nedsat funktionsnedsættelse som følge af udviklingshæmning.

2. Reglerne

Det fremgår af § 16, stk. 1 og stk. 2, i lov om social pension, at førtidspension kan tilkendes kan tilkendes personer i alderen fra 40 år til folkepensionsalderen. Personer i alderen fra 18 til 39 år kan tilkendes førtidspension, hvis det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres.

Det fremgår af § 16, stk. 3, at det er en betingelse for at få tilkendt førtidspension efter stk. 1 eller 2,

1) at personens arbejdsevne er varigt nedsat, og 2) at nedsættelsen er af et sådant omfang, at den pågældende uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, herunder beskæftigelse i fleksjob, ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde.

Det fremgår af § 17, stk. 2, at personer kan anmode kommunalbestyrelsen om at tage stilling til spørgsmålet om førtidspension. I sådanne tilfælde forelægges sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag for kommunens rehabiliteringsteam. Kommunalbestyrelsen træffer umiddelbart efter rehabiliteringsteamets indstilling i sagen afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag overgår til behandling efter reglerne om førtidspension.

Det fremgår af § 18, stk. 1, at kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om, at sagen overgår til behandling efter reglerne om førtidspension, når det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at den pågældendes arbejdsevne ikke kan forbedres ved deltagelse i ressourceforløb eller aktiverings-, revaliderings-, behandlingsmæssige eller andre foranstaltninger.

Det fremgår af forarbejderne til loven (L 53 5012-13), at ” Personer, der er så syge eller har så betydelige funktionsnedsættelser, at det er helt åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle arbejdsevnen, er undtaget fra ressourceforløb og stadig skal kunne tilkendes førtidspension... ”.

Det er eksemplificeret, at ”Personer, der er så syge eller har så betydelige funktionsnedsættelser, at det er helt åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle arbejdsevnen, stadig skal kunne tilkendes førtidspension. Det kan fx være borgere med en betydelig nedsat funktionsevne som følge af udviklingshæmning, personer med en alvorlig hjerneskade eller en person med alvorlige lidelser, hvor de medicinske behandlingsmuligheder er udtømte eller udsigtsløste, og hvor prognosen er kort levetid, eller sygdommen er hurtigt accelererende”.

Det fremgår af vejledning nr. 9684 af 11. september 2014 om dokumentationskravet ved behandling af sager, hvor det er åbenbart formålsløst at udvikle arbejdsevnen, at i de tilfælde, hvor det kan være relevant at tilkende førtidspension til en ung – herunder en ung som snart fylder 18 år - vil det i langt de fleste tilfælde dreje sig om en ung, der har haft store udfordringer hele eller dele af livet, og personen vil derfor ofte være kendt af kommunens børne- og unge forvaltning, fx fordi der er eller har været tildelt en særlig indsats efter serviceloven.

3. Andre principafgørelser

Følgende principafgørelse er kasseret. Princippet gælder stadig, men er indskrevet i denne principafgørelse:

P-4-06 om ingen ansøgning - ung person - ingen erhvervsevne - ressourceprofil - ikke opretholde - førtidspension - tilkendelsestidspunkt

Resume:

Førtidspension skulle tilkendes fra personens fyldte 18. år, da det kunne lægges til grund, at det var helt åbenbart, at personen ingen erhvervsevne havde, og at kommunen havde de nødvendige oplysninger for en afgørelse.

Den unge skulle stilles, som om kommunen havde behandlet pensionssagen korrekt, selvom kommunen havde undladt at rejse sag og træffe afgørelse om førtidspension forud for det fyldte 18. år.

4. Den konkrete afgørelse

Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg har i møde truffet afgørelse i XX's sag om klage over YY Kommunes afgørelse af 7. oktober 2013.

Resultatet er

- XX har ret til førtidspension med virkning fra den 1. i måneden efter hendes fyldte 18. år. Det vil sige fra den 1. marts 2013

Det betyder, at vi ændrer kommunens afgørelse.

YY Kommune vil kontakte XX i anledningen af afgørelsen.

Der var enighed på mødet.

På de næste sider kan I læse om begrundelse, retsregler med videre.

Begrundelsen for afgørelsen

Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg vurderer, at det er helt åbenbart, at XX's arbejdsevne er væsentligt og varigt nedsat i et sådant omfang, at hun ikke kan blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde, herunder i et fleksjob.

Vi vurderer ud fra de samlede oplysninger i sagen, at det vil være formålsløst at iværksætte foranstaltninger for at forsøge at afklare eller udvikle XX's arbejdsevne.

Det er vores vurdering, at XX heller ikke på længere sigt vil kunne klare et fleksjob. Muligheden for at give fleksjob til personer, der aktuelt har en meget begrænset arbejdsevne, hvis der er mulighed for, at deres arbejdsevne inden for en rimelig periode kan udvikles, kan derfor ikke anvendes. Vi vurderer ikke, at der er en velbegrundet og realistisk mulighed for, at XX's arbejdsevne kan udvikles inden for en rimelig periode, således at hun kan øge sin arbejdsindsats på et senere tidspunkt.

Vi har herved lagt vægt på, at XX gennem sin barndom har været til udredning på ZZ Universitetshospital på grund af sin udviklingshæmning.

Vi har yderligere lagt vægt på, XX læser på 1. classes niveau, og at hendes regnefærdigheder svarer til 3. classes niveau, og at hun har gået i skole frem til 10. klasse i juni 2012, men ikke har taget afgangseksamen. Hun har været fritaget for al almindelig og normalt obligatorisk undervisning, med undtagelse af dansk og matematik, ligesom hun har været fritaget for alle obligatoriske tests og afgangsprøver i folkeskolen.

Vi har videre lagt vægt på, at det fremgår af psykologisk undersøgelse af 15. november 2012, at XX har en IQ på 68, hvilket svarer til mental retardering af lettere grad. Det fremgår endvidere af undersøgelsen, at hendes indlæringssevne er sparsom, idet hun har svært ved at bevare fokus og koncentration. Det fremgår desuden, at XX på ingen måde har de intellektuelle ressourcer eller færdigheder, der kræves i et almindeligt uddannelsessystem eller på arbejdsmarkedet, samt at hun derfor vil have behov for hjælp gennem sin tilværelse for at få den til at fungere.

Vi har endvidere lagt vægt på, at det fremgår af psykiatrisk speciallægeerklæring af 5. februar 2013, at XX ud over at være mentalt retarderet i lettere grad også lider af adfærds-forstyrrelse inden for autismespektret. Hun har både OCD og ADHD-lignende symptomer, som præger hende i meget svær grad med konstant tvangsmæssig opmærksomhed på alle i hendes nærhed, og med samtidig opmærksomhedsforstyrrelse med konstant pillen og nussen. Det fremgår desuden af den psykiatriske speciallægeerklæring, at der ikke er mulighed for medicinsk behandling, og at XX's funktionsevne i al almindelighed er meget nedsat. Hendes restfunktionsevne vil lige kunne bruges til at klare de daglige fornødenheder, den dag hun skal flytte i egen bolig under beskyttede forhold. Desuden vil hun eventuelt kunne fungere i et skånejob under beskyttede forhold med fast pædagogisk tilknytning, idet hun konstant vil kræve hjælp og bekræftelse.

Det fremgår af oplysningerne, at XX er startet på et 3-årigt STU-forløb (Særligt Tilrettelagt Uddannelse) på et Center for Voksen Undervisning. Vi vurderer, at det forhold ikke i sig selv er tilstrækkeligt til at give afslag på førtidspension. Vi har herved lagt vægt på, at et STU-forløb tilrettelægges individuelt efter den enkelte elevs færdigheder og udvikling og kun er for de unge, der ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse, selv om der ydes specialpædagogisk støtte til de unge. Ifølge lovgivningen har unge med særlige behov krav på en 3-årig ungdomsuddannelse, efter at de har afsluttet grundskolen.

Vi vurderer herefter, at XX har ret til førtidspension med virkning fra den 1. i måneden efter hendes fyldte 18. år. Det vil sige fra den 1. marts 2013.

Vi har anset det for en væsentlig fejl, at kommunen har undladt at rejse sag og træffe afgørelse om førtidspension forud for XX's 18. år.

Vi finder derfor, at XX må stilles, som om kommunen havde behandlet pensionssagen korrekt. Hun har derfor ret til pension fra sit 18. år.

Vi har herved lagt vægt på, at det var helt åbenbart, at XX skulle have tilkendt pension, når hun fyldte 18 år, og at kommunen havde eller kunne have haft de nødvendige oplysninger for en afgørelse. Vi har herved lagt vægt på, der forelå de nødvendige lægelige oplysninger inden 18 års dagen, samt at den psykiatriske speciallægeerklæring af 5. februar 2013 blev indhentet efter ønske fra forældrene. Kommunen kunne, hvis den havde påbegyndt sagen i tide, have indhentet den tidligere.

Kommunen burde derfor have påbegyndt behandlingen af sag om førtidspension, så afgørelsen kunne være truffet, og udbetalingen af pension kunne ske med virkning fra det fyldte 18. år.

Efter reglerne kan der gives førtidspension til personer i alderen fra 40 år til folkepensionsalderen, som har en varigt nedsat arbejdsevne, hvor det er dokumenteret, at nedsættelsen har et sådant omfang, at den pågældende, uanset mulighederne for anden støtte, herunder i fleksjob, ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde.

Der kan endvidere gives førtidspension til personer fra 18 til 39 år, hvis det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget om reglen, at personer, der er så syge eller har så betydelige funktionsnedsættelser, at det er helt åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle arbejdsevnen, stadig skal kunne tilkendes førtidspension. Det kan f.eks. være borgere med en betydelig nedsat funktionsevne som følge af udviklingshæmning, personer med en alvorlig hjerneskade eller en person med alvorlige lidelser, hvor de medicinske behandlingsmuligheder er udtømte eller udsigtsløse, og hvor prognosen er kort levetid, eller at sygdommen er hastigt accelererende.

Oplysninger i sagen

Vi har afgjort sagen på grundlag af:

- De oplysninger, som forelå da YY traf afgørelse i sagen
- YY Kommunes afgørelse af 7. oktober 2013
- Klagen til Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg af 21. oktober 2013
- YY Kommunes genvurdering